

VOLUME RECENTE AXATE PE TEMATICA SOCIOLOGIEI
ȘI PSIHOLOGIEI DEZASTRELOR*

1. KEVIN F. ADLER, *Natural Disasters as a Catalyst for Social Capital. A Study of the 500-Year Flood in Cedar Rapids, Iowa*, Maryland, University Press of America, 2015, 98 p. + I–X

„Cartea *Dezastrele naturale privite ca un catalizator al capitalului social* analizează legătura, prea puțin cercetată până acum, dintre dezastrele naturale și capitalul social, în ceea ce privește inundațiile fără precedent din iunie 2008 din Cedar Rapids, statul Iowa. Intervipurile calitative în profunzime luate victimelor inundațiilor și informatorilor cheie din Cedar Rapids relevă faptul că percepția rezidenților asupra capitalului social după un dezastru natural este modelată de vulnerabilitățile lor și de mobilitatea socială (care variază în mod substanțial) și trebuie înțeleasă în funcție de context. Această carte oferă un cadru pentru o nouă teorie, referitoare la cauzele și modurile în care capitalul social modifică în societate, de la o generație la alta, impactul transformator al traumelor împărtășite” (coperta a IV–a).

2. L. ROBIN, L. ERSING, KATHLEEN A. KOST (eds.), *Surviving Disaster. The Role of Social Networks*, Chicago, Illinois, Lyceum Books. Inc., 2012, 121 p. + I–XIII

„Catastrofele, atât cele provocate de om cât și cele naturale, lovesc fiecare populație. Unele comunități sunt mai rezistente decât altele. Volumul *A supraviețui dezastrelor. Rolul rețelelor sociale* este un instrument adecvat pentru planificarea dezastrelor și reliefa eforturilor care explorează impactul legăturilor puternice sau slabe prin care au răspuns comunitățile la dezastre și s-au redresat în urma acestora. Cartea se referă la elementele de bază ale răspunsului în caz de dezastru și la rolul rețelelor sociale și oferă o terminologie esențială, precum și teorii, metode de analiză și studii de caz. Autorii descriu metodele care au funcționat sau nu în cazul diverselor populații care s-au confruntat cu varii tipuri de dezastre atât în interiorul, cât și în afara Statelor Unite” (coperta a IV–a).

---

* La rubrica de față prezentăm o seamă de volume (a căror tematică este legată de problematica numărului de față) nou intrate în biblioteca Institutului de Sociologie al Academiei Române.

„**Revista română de sociologie**”, serie nouă, anul XXVIII, nr. 5–6, p. 539–549, București, 2017

Creative Commons License
Attribution-NoDerivs CC BY-ND

3. IAIN WILKINSON, *Risk, Vulnerability and Everyday Life*, London and New York, Routledge, 2010, 125 p. + I–X

„În prezent constituie o afirmație de bun simț să declari în plan sociologic că, în viața de zi cu zi, un număr mare de oameni își apropie în mod constant și au permanent în minte diverse probleme legate de muncă, viața de familie, încredere și de prietenia cu „risc”. Această carte oferă o privire de ansamblu introductivă și o evaluare critică a acestui fenomen. Autorul prezintă teorii sociologice de risc contrastante și rezumă unele dintre descoperirile principale ale cercetării empirice efectuate asupra modului în care oamenii percep, experimentează și răspund unei lumi periculoase. El examinează, de asemenea, unele dintre preocupările morale și interesele politice care figurează în acest domeniu de studiu. Concepută în scopul de a dota cititorii nu numai cu mijloace sociologice necesare pentru a dezbate consecințele umane ale culturii noastre contemporane de risc, dar, de asemenea, și cu resursele critice necesare evaluării semnificației deținute de problematica respectivă în sociologia actuală, această carte oferă o perfectă introducere la acest subiect” (coperta a IV-a).

4. RON EYERMAN, *Is this America? Katrina as Cultural Trauma*, Austin, USA, University of Texas Press, 2015, 171 p. + I–IX

„Volumul *Este aceasta America?* explorează modul în care fenomenul Katrina a fost construit ca o traumă culturală în presa scrisă, artele și cultura populară, precum și în emisiunile de televiziune. Folosind povești relatate de *New York Times*, *New Orleans Time-Picayune*, *Time*, *Newsweek*, NBC și CNN, precum și lucrări ale unor artiști, scriitori, muzicieni, regizori, designeri și graficieni, Ron Eyerman analizează modul în care aceste narațiuni publice exprimau cu limpezime durere colectivă și suferință intense pentru pierderile umane. El demonstrează că, prin expunerea unui clivaj rasial fundamental în societatea americană, aceste expresii ale traumei culturale au transformat experiențele individuale ale suferinței din timpul uraganului Katrina într-o dezbateră națională cu privire la eșecul majorității albe din Statele Unite de a purta de grijă minorității negre” (coperta a IV-a).

5. BRENDA D. PHILLIPS, *Qualitative Disaster Research. Understanding Qualitative Research*, New York, Oxford University Press, 2014, 191 p. + I–X

„Cercetarea care are loc în contextul situațiilor de urgență și al dezastrelor necesită atenție la context și la circumstanțele dificile. *Cercetarea calitativă a dezastrului* prezintă cititorilor modurile în care aceste contexte pot fi gestionate pentru a realiza o cercetare riguroasă. Fiecare capitol oferă o privire de ansamblu asupra abordărilor, metodelor și tehnicilor, cu ilustrații din studiile de dezastru stabilite. Pas cu pas, sunt expuse schițe de instrucțiuni, modalități de a aduna, analiza și nota date calitative din teren. De-a lungul volumului, cititorii găsesc sugestii utile pentru o serie de scenarii bazate pe realitatea din teren. Volumul este primul de acest gen elaborat cu intenția expresă de a servi ca ghid pentru cei neinițiați în domeniu sau care doresc un curs de perfecționare în studierea dezastrelor. Studenții și facultățile vor găsi cartea accesibilă și ideală pentru formarea următoarei generații de cercetători ai dezastrelor” (coperta a IV-a).

6. JACK SAUL, *Collective Trauma Collective Healing*, New York and London, Routledge, 2014, 198 p. + I–XVIII

„*Trauma colectivă, vindecarea colectivă* este un ghid pentru profesioniștii din domeniul sănătății mentale, care lucrează pentru a contracara violența politică la scară largă sau pe cea petrecută în caz de catastrofe naturale. Cartea se bazează pe experiența de a lucra cu supraviețuitori, cu familiile lor și cu comunitățile în Holocaust, după războiul din Kosovo, războaiele civile liberiene și, după 11 Septembrie, Lower Manhattan. Se urmărește dezvoltarea unor programe comunitare și proiecte bazate pe o abordare familială și pe flexibilitatea comunității, inclusiv a celor care sporesc capacitățile colective privind narațiunea și conversația publică” (p. III).

7. MARK PELLING, *The Vulnerability of Cities: Natural Disasters and Social Resilience*, New York, Earthscan, 2003, 212 p. + I–XI

„Atunci când în orașe se produce un dezastru, efectele pot fi catastrofale, în comparație cu alte medii. Ce factori determină însă de fapt vulnerabilitatea sau capacitatea de rezistență a orașelor? Cercetarea asupra vulnerabilității orașelor umple o lacună în studiile despre dezastru prin examinarea impactului (prea adesea trecut cu vederea) al dezastrurilor asupra orașelor, a condițiilor care duc la pierderi mari în urma dezastrurilor urbane și prin încercarea de a răspunde la întrebarea de ce unele gospodării și comunități rezistă în caz de dezastru mai eficient decât altele. Marc Pelling prezintă trei studii detaliate ale orașelor din sudul globului, care provin din țări cu contexte politice și de dezvoltare contrastante: Bridgetown, Barbados – o democrație liberală; Georgetown, Guyana – un stat postsocialist și Santo Domingo, Republica Dominicană – un stat autoritar, aflat în tranziție democratică” (coperta a IV-a).

8. JEFFREY C. ALEXANDER, *Trauma: A Social Theory*, Cambridge, UK, Polity Press, 2012, 232 p. + I–VII

„În această carte, Jeffrey C. Alexander dezvoltă o teorie socială originală a traumei și o utilizează pentru a efectua o serie de investigații empirice în domeniul suferinței sociale din întreaga lume. Alexander susține că traumele nu sunt doar experiențe psihologice, ci și colective și că trauma joacă un rol cheie în definirea originilor și rezultatelor conflictelor sociale. El descrie un model de lucru cu trauma care se referă la interesele grupurilor purtătoare, cuprinzând identificări narative ale victimei și ale autorului, propuneri utopice și distopice pentru rezoluția traumei, puterea performativă a evenimentelor construite și distribuția resurselor organizaționale. Într-un capitol ce poate suscita controverse, Alexander descrie discursul idealizant al globalizării ca răspuns la trauma Războiului Rece. Societățile contemporane au fost adesea descrise ca fiind preocupate mai mult de trecut decât de viitor, mai mult de tragedii decât de progres. În *Trauma: O teorie socială*, Alexander explică de ce” (coperta a IV-a).

9. D.H. STAMATIS, *Introduction to Risk and Failures. Tools and Methodologies*, Boca Raton London New York, CRC Press, 2014, 235 p. + I–XXXVII

„Cartea identifică și evaluează cinci perspective prin care riscul și incertitudinea pot fi vizualizate și analizate: preocupările individuale și sociale, complexitatea dată de reglementările guvernamentale, modelele de muncă și polarizarea abordărilor între organizațiile mari și mici. În plus față de explicarea și definirea riscului, ca și de explorarea modului în care trebuie înțeles acesta, autorul face o distincție între risc și incertitudine. El

elucidează mai mult de 20 de metodologii și/sau instrumente specifice pentru evaluarea riscului într-un mod care este practic și proactiv, fără a se cantona într-o teorie greoaie. El include, de asemenea, probe de liste de verificare și demonstrează fluxul de analiză pentru orice tip de pericol. Scrisă de un expert cu peste 30 de ani de experiență, cartea oferă exemple care demonstrează teoria în acțiune. Extrem de practică, ea arată cum se reduce la minimum sau cum se elimină riscurile și eșecurile pentru orice proiect dat sau în orice mediu de lucru dat” (coperta a IV-a).

10. MICHAL SHAMAI, *Systemic Interventions for Collective and National Trauma. Theory, Practice, and Evaluation*, New York and London, Routledge, 2016, 239 p. + I–VIII

„Intervenții sistemice pentru trauma colectivă și națională explică baza teoretică indispensabilă înțelegerii traumei colective și naționale prin conceptul teoriei sistemelor și oferă modalități de aplicare a teoriei sistemelor în cadrul intervențiilor exercitate la nivelele micro, mezzo și macro. O atenție deosebită este acordată utilizării aspectelor socio-politice și culturale ale intervențiilor cu victime, precum și codurilor etice pe care lucrătorii sociali și alți profesioniști din domeniul sănătății mintale trebuie să le integreze în activitatea lor legată de trauma colectivă sau națională. Structurat în două părți distincte, axate pe teorie și practică, acest volum este util atât practicienilor, cât și studenților de la cursurile avansate” (dr. Michal Shamai este profesor asociat la Școala de Asistență Socială, la Universitatea din Haifa, Israel; p. I).

11. ARTHUR G. NEAL, *National Trauma and Collective Memory. Extraordinary Events in the American Experience*, Armonk, New York, M. E. Sharpe Inc., 2005, 241 p. + I–XIII

„O explorare fascinantă a evoluției psihicului american național, această carte unică înșiră în ordine cronologică traumele majore din istoria recentă a Statelor Unite. Autorul examinează tristețea colectivă, teama și furia colectivă adusă de Marea Depresie, de Pearl Harbor, de asasinatele politice din anii 1960 și de alte evenimente tragice care s-au abătut asupra Statelor Unite ale Americii la începutul secolului XX” (coperta a IV-a).

12. JENS O. ZINN, *Social Theories of Risk and Uncertainty. An Introduction*, Malden, Oxford, UK, Blackwell Publishing Ltd., 2008, 252 p. + I–X

„Acest volum panoramează evoluțiile istorice și aspectele conceptuale ale riscului, explică de ce este necesară teoretizarea asupra riscului și scoate în evidență contribuțiile sociologice specifice acestui domeniu de cercetare. Capitole distincte explorează subiecte-cheie, precum: societate de risc și modernizare reflexivă, cultură și risc, guvernare și risc, teoria sistemelor și risc, și munca la limită și asumarea unor riscuri voluntare. Acest volum este o resursă de studiu excelentă, care oferă o înțelegere clară a riscului din perspectiva științei sociale și stabilește baza pentru teoretizarea în continuare a fenomenului, ca și pentru cercetări viitoare ale lui. În final, ea oferă o privire amplă asupra promisiunilor, capcanelor și perspectivelor identificabile în teoretizarea riscului” (coperta a IV-a).

13. DAVID L. BROWN, KAI A. SCHAFFT, *Rural People and Communities in the 21st Century. Resilience and Transformation*, Cambridge, UK, Polity Press, 2011, 260 p. + I–VIII

„Această carte analizează cauzele și consecințele schimbărilor sociale și economice majore care afectează populațiile rurale în primele decenii ale secolului XXI și explorează politicile dezvoltate pentru a ameliora problemele sau a spori oportunitățile. Axată preponderent pe contextul Statelor Unite, oferind însă, în același timp, discuții comparative internaționale, cartea reliefează aspecte socio-demografice și politico-economice ale transformării rurale. Din dorința de accesibilitate, ea prezintă un amestec de teorie și analize empirice fundamentate pe situații extrase din viața reală și analizate prin utilizarea studiilor de caz” (coperta a IV-a).

14. DEBORAH LUPTON, *Risk*, London and New York, Routledge, 1999 (first ed.), 2013, 266 p. + I–VII

„*Risc* (a doua ediție) este o actualizare revizuită și extinsă a unei cărți extrem de citate, influente și binecunoscute. Cartea prezintă cele trei abordări majore ale riscului din teoria socială și culturală, dedicând un capitol fiecăreia dintre ele. Aceste abordări au fost identificate și descrise mai întâi de autoare în ediția originală și au devenit, de atunci, utilizate pe scară largă, cu accent pe clasificarea perspectivelor de risc. Prima abordare se bazează pe lucrarea lui Mary Douglas de a articula perspectiva *cultural-simbolică* asupra riscului. Cea de a doua abordare este aceea a perspectivei *societății de risc*, bazată pe scrierile lui Ulrich Bech și Anthony Giddens. Cea de a treia abordare explorată aici este aceea a perspectivei *guvernamentalității*, care se bazează pe munca lui Michel Foucault. Această nouă ediție analizează temele respective, aflate în legătură cu amenințările nou apărute ale secolului douăzeci și unu, cum ar fi schimbările climatice, fenomenele meteorologice extreme, terorismul și crizele financiare globale” (coperta a IV-a).

15. C. EMDAD HAQUE, DAVID ETKIN (eds.) *Disaster Risk and Vulnerability. Mitigation through Mobilizing Communities and Partnerships*, Montreal & Kingston, McGill-Queen’s University Press, 2012, 300 p. + I–XVI

„De la *tsunami*-ul asiatic din 2004 la uraganul Katrina din 2005 și cutremurul Tohoku din 2011, secolul nostru a fost adesea confruntat cu dezastre naturale catastrofale. Riscul în caz de dezastre și vulnerabilitate reafirmă importanța colaborării și organizării umane în gestionarea dezastrelor. În cele mai multe cazuri, factorii de decizie politică, planificatorii, managerii și autoritățile de reglementare care pun în aplicare strategii de risc în caz de catastrofe rămân detașați de condițiile locale, aflându-se în incapacitate de a le aborda în mod eficient. Prezentând studii de caz din Asia și America de Nord, precum și o gamă largă de abordări utile pentru mobilizarea comunității și dezvoltarea parteneriatului, contribuitorii arată că comunitățile locale, toate nivelurile de guvernare și organizațiile non-guvernamentale trebuie să lucreze în mod colectiv, în scopul de a reduce daunele cauzate de catastrofe naturale” (coperta a IV-a).

16. ALICE FOTHERGILL, LORI PEEK, *Children of Katrina*, Austin, University of Texas Press, 2015, 321 p. + I–XX

„*Copiii Katrinei* oferă unul dintre studiile pe termen lung asupra dezastrelor, efectuate vreme de mulți ani, asupra tinerilor. Sociologii Alice Fothergill și Lori Peek au petrecut, după uraganul

Katrina, șapte ani intervievând și observând câteva sute de copii și membrii familiilor lor, precum și prieteni, vecini, profesori și alți îngrijitori ai lor. În această carte, autorii se concentrează intens asupra a șapte copii cu vârste cuprinse între 3 și 18 ani, selectați datorită faptului că ei exemplifică experiențele variate ale grupului mai mare. Ei consideră că copiii au urmat trei traiectorii diferite postdezastru – unele în declin, altele axate pe găsirea echilibrului, iar altele fluctuante – în timp ce încercau să-și recapete stabilitatea. Poveștile emoționante ale copiilor explică modul în care un dezastru devastator afectează sănătatea individuală și bunăstarea, situațiile de familie, contextele de locuire și de vecinătate, de școlarizare, relațiile de la egal la egal și activitățile extracurriculare. Această lucrare demonstrează, de asemenea, modul în care rezultatele au fost de multe ori mai rele în ceea ce-i privește pe copiii care erau vulnerabili și trăiau în criză înainte de venirea uraganului. Autorii indică tipul de asistență de care au nevoie copiii în timpul perioadelor de urgență și de recuperare, precum și factorii individuali, familiali, sociali și structurali care îi ajută sau îi împiedică pe copii să obțină sprijin. *Copiii Katrinei* oferă exemple inspirate ale modului în care tinerii s-au ajutat pe ei înșiși, precum și pe alți tineri și adulți să se recupereze în urma uneia dintre cele mai distructive catastrofe din istoria modernă a Statelor Unite” (coperta a IV-a).

17. RICHARD GIST, BERNARD LUBIN (eds.), *Response to Disaster. Psychosocial, Community and Ecological Approaches*, Philadelphia, USA, Brunner/Mazel, 1999, 363 p. + I–XIX

„În urma evenimentelor de calamitate, serviciul social a apărut ca o componentă proeminentă și vizibilă a răspunsului social. Acest lucru a generat o aliniere de potențiali furnizori de servicii, abordări de servicii și locuri de servicii. Unde odată ajutorul acordat era rar, astăzi el a devenit destul de consistent încât să dea naștere propriului set de conflicte și contradicții, simultan cu acordarea consolării și ajutorului. Cartea *Ca răspuns la dezastru* reconciliază interesele tehnice, teoretice și aplicative prezentate în cazul unor populații diferite și oferă o modalitate modernă de tratare, ce poate ajuta la definirea direcțiilor de interacțiune a acestora. Cartea este împărțită în trei secțiuni majore. **Partea 1: Fundamentele teoretice** stabilește bazele teoretice necesare înțelegerii răspunsurilor comunității la nivel de sistem, a contrastelor sociale și a punctelor de vedere ale comunității și oferă o bază pentru explorarea și evaluarea modelelor și a intervențiilor. **Partea 2: Strategii comunitare pentru intervenție** explorează aplicarea principiilor stabilite în Partea 1 prin studii de caz, prin examinarea programelor model și o discuție asupra datelor de evaluare empirice. Secțiunea finală, **Probleme contemporane în sistemele de cercetare și practica comunitară**, analizează problemele actuale prezentate în ambele cercetări, numeroase chestiuni teoretice și de evaluare, aspecte etice specifice practicii comunitare, precum și implicațiile juridice și de răspundere ale modelelor de intervenție comunitare” (coperta a IV-a).

18. LAWRENCE I. VALE, THOMAS I. CAMPANELLA (eds.), *The Resilient City. How Modern Cities Recover from Disaster*, New York, Oxford University Press, 2005, 376 p. + I–XIV

„În 1871, orașul Chicago a fost distrus aproape în totalitate de ceea ce s-a numit Marea Închiriere. Treizeci și cinci de ani mai târziu, San Francisco se afla în ruine după cutremurul catastrofal din 1906. De-a lungul istoriei, orașele au fost incendiate, bombardate, inundate, asediate și nivelate. Și totuși, aproape întotdeauna s-au ridicat din cenușă pentru a fi reconstruite. Se arată o gamă largă de dezastru urbane din perspectiva istorică globală, volumul *Orașul rezilient* reconstituind istoricul unor cataclisme cum ar fi: Invazia britanică de la Washington în 1814, distrugerile provocate la Berlin, Varșovia și Tokio, în al Doilea Război Mondial, cutremurele de la sfârșitul secolului al XX-lea care au zguduit Mexico City și orașul Tangshan din China, situația din Los Angeles după revoltele

din 1992, bombardamentele din Oklahoma City, distrugerea World Trade Center. Este revelator modul în care orășenii traumatizați dezvoltă în mod constant narațiuni de reziliență și modul în care procesul pragmatic de recuperare urbană este întotdeauna alimentat de acțiuni extrem de simbolice. În acest sens, volumul aduce un omagiu profund informativ și nesentimental continuității perseverente a orașului și, într-adevăr, a spiritului uman” (p. 376).

19. BRANDEN B. JOHNSON, VINCENT T. COVELLO (eds.), *The Social and Cultural Construction of Risk. Technology, Risk and, Society. Essays on Risk Selection and Perception*, Holland, D. Reidel Publishing Company, 1987, 403 p. + I–XVI

„Înainte de a putea fi luate măsuri pentru a controla, reduce sau elimina riscurile, trebuie făcute unele selecții cu privire la riscurile importante, care, altminteri, în condiții de siguranță, pot fi ignorate. Pentru factorii de decizie provocarea constă în faptul că un consens cu privire la aceste aspecte este cel mai adesea absent. Eseurile adunate în acest volum arată empiric că oamenii nu selectează riscuri doar pe baza aspectelor generale – protecția sănătății umane sau mediul înconjurător, de exemplu – ci, mai degrabă, pe baza unei interacțiuni complexe care implică convingerile lor cu privire la valorile, instituțiile sociale, natura și comportamentul moral. Riscurile sunt exagerate sau reduse la minimum conform cu acceptabilitatea socială, culturală și morală a activităților subiacente. Cartea furnizează, de asemenea, o perspectivă complementară abordării psihologice prezente la selectarea și perceperea riscului, sugerând moduri în care factorii psihologici pot fi integrați cu factorii sociali și culturali în evaluarea dinamicii percepției riscurilor și limitările cognitive individuale în procesarea informației de risc” (coperta a IV-a).

20. THOMAS E. DRABEK, *The Human Side of Disaster*, Boca Raton, Florida, SUA, CRC Press, 2013, 398 p. + I–XXXII

„Din 2009, când a fost publicată prima ediție a cărții *Latura umană a dezastrului*, noi și grave dezaastre au afectat tot globul, precum cutremurele din Haiti și Noua Zeelandă, tornadele din Alabama și Missouri, uraganul Sandy, inundațiile din numeroase locații și infama scurgere de ulei BP. Îmbunătățit cu cazuri noi și exemple din lumea reală, volumul *Latura umană a dezastrului*, în această a doua ediție a sa, prezintă un studiu actualizat al bazei sociale de cunoștințe științifice asupra răspunsurilor umane la dezastru. Dr. Drabek ilustrează și integrează perspective cheie din domeniul științelor sociale într-un rezumat cuprinzător al constatărilor referitoare la răspunsurile de avertizare în caz de dezaastre, comportamentul de evacuare, comportamentul inițial de supraviețuire după impact, roluri și acțiuni emergente ale voluntarilor și impactul atât pe termen scurt, cât și pe termen lung. Această carte va continua cu siguranță să fie o referință de neprețuit pentru profesioniștii și studenții preocupați de gestionarea situațiilor de urgență și de politicile publice, precum și pentru organizațiile specializate în a oferi ajutor, care au nevoie să înțeleagă comportamentul uman și modul optim de comunicare și de lucru cu publicul aflat în situații de dezastru” (coperta a IV-a).

21. BEN WISNER, PIERS BLAIKIE, TERRY CANNON, IAN DAVIS, *At Risk. Natural Hazards, People's Vulnerability and Disasters*, London and New York, Routledge, 1994, 471 p. + I–XIX

„Termenul *catastrofă naturală* este adesea folosit pentru a ne referi la evenimente naturale – cutremure, uragane sau inundații. Cu toate acestea, expresia *dezastru natural* sugerează o acceptare necritică a unui mit ideologic și cultural profund împământenit. La întrebări privind riscul, acest mit

susține că evenimentele naturale extreme nu sunt dezastre dacă un grup vulnerabil de oameni nu este expus. În pericol se concentrează ceea ce îi face pe oameni vulnerabili. Adesea acest lucru înseamnă analizarea legăturilor dintre sărăcie și vulnerabilitate. Este însă de asemenea important să se țină seama de diferitele grupuri sociale care suferă cel mai mult în decursul evenimentelor extreme, precum femeile, copiii, persoanele fragile și în vârstă, minoritățile etnice, imigranții ilegali, refugiații și persoanele cu dizabilități. Vulnerabilitatea a fost, de asemenea, amplificată de schimbările de mediu globale și de globalizarea economică – este o ironie a *societății de risc* faptul că eforturile de a oferi securitate oamenilor creează adesea noi riscuri. În cei zece ani de la prima ediție a lucrării *În pericol. Hazarde naturale, vulnerabilitatea oamenilor și dezastrele* au avut loc noi dezastre, tot mai costisitoare și cu mai multe victime. Pe această bază, volumul prezintă dezastrul nu ca pe o anomalie, ci ca pe un eșec al *dezvoltării* de masă. Două modele analitice sunt oferite ca instrumente pentru înțelegerea vulnerabilității. Cel dintâi unește *cauzele esențiale*, aflate la distanță, și *condițiile nesigure*, situate într-o *progresie de vulnerabilitate*. Celălalt model folosește conceptele de *acces și mijloace de subzistență* pentru a înțelege de ce unele gospodării sunt mai vulnerabile decât altele. În final, cartea enumeră strategiile de urmat pentru a crea o lume mai sigură” (coperta a IV-a).

22. PAUL SLOVIC, *The Perception of Risk*, New York, Earthscan, 2000, 473 p. + I–XXXVII

„Conceptul de risc se află în concordanță cu amplificarea preocupării majore a societății noastre de a face față pericolelor vieții moderne. *Percepția riscului* reunește reperatele majore ale activității lui Paul Slovic, unul dintre cei mai importanți analiști ai riscului, percepției riscurilor și gestionării riscurilor, pentru a examina decalajul dintre opiniile experților privind riscul și percepțiile publice. Cartea permite cititorului să observe evoluția modului nostru de a înțelege astfel de percepții, pornind de la studiile timpurii ale cercetătorului. Acesta identifică preconcepțiile și viziunile eronate ale publicului cu privire la risc și descrie, legat de acesta, activitățile recente care recunosc importanța și legitimitatea echității, încrederii, puterii și a altor chestiuni legate de valoare, esențiale pentru societate și deci de interes public” (coperta a IV-a).

23. DIRK PROSKE, *Catalogue of Risks. Natural, Technical, Social and Health Risks*, Verlag Berlin Heidelberg, Springer, 2008, 509 p. + I–XVI

„Utilizarea termenului *risc* a înregistrat o creștere dramatică în ultimii ani. Acest lucru se explica, în principal, prin preocuparea din ce în ce mai mare cu privire la viitorul omenirii, dar și printr-o mai mare conștientizare a caracterului limitat al resurselor noastre. Oamenii vor să știe ce poate merge rău. Termeni de bază, cum ar fi riscul, dezastrul, indeterminarea și incertitudinea, sunt discutați în detaliu în această carte. Mai mult, dezastrele și riscurile sunt clasificate în riscuri naturale, tehnice, de sănătate și sociale, iar apoi, în cadrul acestor categorii, sunt enumerate dezastre majore. Parametrii de risc sunt introduși pentru a permite descrierea obiectivă a riscurilor. Explicarea parametrilor de risc (ca, de pildă, mortalitatea, ratele fatale ale accidentelor, familia curbelor F-N și conceptul de ani de viață pierduți) conduce la parametrii calității vieții și la cel de măsurare a riscului. În general, acest din urmă parametru permite compararea eficienței tuturor măsurilor de siguranță cu privire la societatea în ansamblu. Cu toate acestea, sunt discutate și limitele acestui concept. Cartea prezintă în mod clar interdependența măsurilor de risc. Siguranța și riscurile nu pot fi discutate numai prin analizarea unor probleme specifice, deoarece creșterea siguranței în domenii individuale ar putea duce la o scădere a siguranței în întreaga societate” (coperta a IV-a).

24. YUVAL NERIA, SANDRO GALEA, FRAN H. NORRIS (eds.), *Mental Health and Disasters*, Cambridge, UK, Cambridge University Press, 2009, 624 p. + I–XV

„De la atacurile din 11 septembrie 2001, pregătirea și răspunsul în caz de catastrofe s-au dezvoltat, devenind o subspecialitate discretă în medicină și o prioritate națională în domeniul sănătății. Consecințele dezastrelor asupra sănătății mintale reprezintă un domeniu important de studiu. Dezastrele sunt asociate cu o povară psihologică semnificativă pe termen scurt și lung, atât la nivel individual, cât și la nivel comunitar. Gama de psihopatii asociate cu dezastrele este largă și cuprinde diferite tipuri de tulburări psihiatrice și probleme comportamentale, inclusiv tulburări de stres posttraumatic, depresie și durere prelungită. Această carte reprezintă referința cea mai cuprinzătoare elaborată până acum privind sănătatea mintală și dezastrele, evaluarea și tratarea întregului spectru psihopatologic asociat cu diferite tipuri de dezastre. Aspecte privind utilizarea serviciilor de sănătate mintală prelabile, bazate pe comunitate, precum și dezvoltarea și testarea programelor noi de tratament sunt acoperite exhaustiv. Sunt prezentate și studii de caz detaliate, precum și învățăminte de pe urma dezastrelor majore, ca uraganul Katrina și atacurile teroriste din 11 septembrie 2001” (coperta a IV-a).

Excerpte selectate de *Carmen Bucinschi* și traduse de *Carmen Bucinschi* și *Simona-Grazia Dima*

- SORIN M. RĂDULESCU, *Amintiri din Cotroceni ale unui fiu de „burghezo-moșier”*, București, Editura Vremea, 2017

Pentru publicul avizat, iubitor de sociologie și de cărți sociologice, Sorin M. Rădulescu era deja un autor cunoscut și apreciat pentru numeroasele sale lucrări științifice și obiective dedicate unor probleme sociale delicate și sensibile, cum sunt criminalitatea, traficul de droguri, violența familială, devianțele sexuale, bolile psihice, corupția ș.a. De data aceasta, sociologul ne surprinde într-un mod plăcut și uimitor, dezvăluindu-se într-o postură nouă, inedită, împrumutând haina și condeiul de scriitor, al unui autor de amintiri pline de frumusețe și tristețe, bucurie și amărăciune, despre viața și copilăria sa, privind înapoi fără mânie, fiind convins că ar fi putut fi și mai rău, dar poate și mai bine pentru el și familia lui dacă istoria s-ar fi petrecut altfel.

Indubitabil, cartea se înscrie, în mare măsură, în „registru literar intimist”, incluzând numeroase episoade și detalii personale despre părinții sau rudele sale, prietenii din copilărie, vecinii de cartier, dar, cu toate acestea, deși la prima vedere pare un fel de „istorie familială” sau de „casă” ori de „cartier”, ea este, în realitate, „istoria unei clase”, decimată și eliminată brutal de către un regim autoritar comunist pe motivul că ar fi fost exploatarea poporului. Autorul se consideră descendentul și moștenitorul aceste clase „burghezo-moșierești”, din care a făcut parte și familia sa, multă vreme fiind suspectat și obstrucționat în viața sa din cauza originii sale. Această etichetă a funcționat foarte bine într-o perioadă grea și dificilă din istoria societății românești, pentru a atrage ura și dușmănia poporului muncitor față de toți acei oameni corecți și harnici, mulți dintre ei intelectuali, care au reușit să-și agonisească o avere relativ confortabilă, făcând parte din „clasa de mijloc”, extrem de mobilă și dinamică în perioada interbelică, angajată în comerț, industrie, bănci, extracție petrolieră și minieră, în profesiile liberale și universitare. Nici vorbă de mari latifundiari sau proprietari de terenuri agricole și forestiere, care după reformele agrare de după Primul Război Mondial au fost expropriați masiv, dispărând practic și din politica românească dintre cele două Războaie Mondiale. Însă, eticheta de „burghezo-moșieresc” a rămas în mentalul colectiv al multora dintre semenii noștri, ea fiind „reșapată” și utilizată ca slogan electoral imediat după abolirea

regimului comunist, oamenii fiind terorizați de faptul că „vin moșierii și capitaliștii” să-și revendice averile și proprietățile, ceea ce le va influența, într-un sens clar, opțiunile electorale. Și, din păcate, eticheta nu a dispărut complet nici acum.

Pentru acest motiv, credem că această carte, prin modul în care a fost scrisă, chiar dacă are un caracter „subiectiv” (și nici nu putea să fie altfel, dat fiind aspectul „personal” al evenimentelor trăite), este o istorie a vremurilor trăite de autor, surprinzând printr-o *rememorare* bazată pe imagini întâmplările trăite de acesta în „obsedantele” decenii 5 și 6 ale secolului trecut, dar și *semnificația* pe care a acordat-o acelor ani și ceea ce a însemnat pentru el și familia sa perioada grea a regimului comunist. Scrisă la vârsta senectuții, dar păstrând nostalgia scenelor și întâmplărilor personale din copilărie și adolescență, cartea lui Sorin M. Rădulescu frapează cititorul prin *sinceritatea* sa debordantă și dezarmantă, izvorâtă dintr-o „memorie morală”, autorul aducând în discuție întâmplări și scene din trecut, deosebit de intime și personale, unele deloc favorabile chiar propriei persoane, evitând să cadă în capcana unor memorii pline de ipocrizie, apărute sub pana unor sociologi loviți subit de o „memoriomanie amnezică”, prin care încearcă să-și „prezică” viitorul sau își cosmetizează trecutul (comunist).

Citind cu grijă sociologică această carte, pot spune argumentat că ea se încadrează în genul de *literatură sociologică* sau de sociologie literară, deoarece folosește din plin și cu meșteșug o serie de tehnici și procedee specifice sociologiei, în încercarea, *de altfel extrem de reușită*, de a reconstitui perioada dificilă trăită, cu luminile, dar mai ales cu umbrele sale. În primul rând, la scrierea cărții, după cum mărturisește autorul în prefață, a utilizat din plin metoda *imaginii*, renunțând benevol la prezentarea faptelor, ca atare, în înlănțuirea și întrepătrunderea lor, în favoarea interpretării *semnificației* acestora, apelând, în acest scop, la o serie de documente din arhiva familiei (regretul autorului fiind pierderea sau, mai bine zis, distrugerea voită de către familie a jurnalului acestuia), dar și unele jurnale personale, unde a consemnat periodic diferite întâmplări sau evenimente demne de notat. În felul acesta, autorul *reconstruiește*, prin imaginile trăite și întipărite în mintea sa de adolescent și copil, o întreagă eră care i-a modelat și socializat, în cele din urmă, personalitatea proprie. Aceste surse interesante din punct de vedere documentar sunt completate, în mod fericit, de cele existente într-o serie de lucrări ale unor autori consacrați (I.L. Caragiale, T. Arghezi, Vintilă Horia ș.a.), ca și de unele informații din presa vremii și de acum sau de pe internet, toate însoțite de note de subsol lămuritoare. În sfârșit, viziunea sociologică a cărții reiese și din iconografia extrem de sugestivă, existentă în cuprinsul ei, autorul folosind, cu măiestrie, *fotografia sociologică*, în care, alături de imagini cu reprezentanții familiei, rude, prieteni, apar cele legate de cartierul copilăriei (Cotroceni), dar și de o serie de locuri și edificii, piețe, stadioane și străzi, al căror farmec și parfum au dispărut în negura vremii din varii motive. Privind aceste fotografii-document cu ochii minții, parcă te aștepți ca ele să se însuflească, să auzi cântând fanfara din Cișmigiu, să vezi forfota și gălăgia din ștrandul Bragadiru, să ascuți tropotul cailor din fostul hipodrom Băneasa, zgomotele șinelor produse de tramvaiele ce urcau alene spre cartierul Uranus, strigătele de bucurie ale spectatorilor de pe Stadionul Republicii sau pe cele ale lăptarilor, ghețarilor, brăgarilor, iurgiilor sau ale altor vânzători ambulanti. Ele merită contemplate cu nostalgie, dar și cu evlavie, amintind de o lume dispărută al cărei farmec nu-l vom mai savura poate niciodată.

Cartea lui Sorin M. Rădulescu este nu numai interesantă, ci și deosebit de *incitantă*, se citește dintr-o dată, pe nerăsuflăte și, chiar dacă autorul crede că unele întâmplări le-ar putea părea „banale” aceluia care nu au trăit atmosfera epocii, suntem ferm convingși că ele interesează chiar simpla „curiozitate” a cititorului matur sau tânăr, dornic de cunoaștere și adevăr a tot ceea ce înseamnă bine și rău în viața oricărui om.

Este o carte de suflet, care aduce un prinos de recunoștință, în special tatălui autorului, a cărui viață și destin în perioada comunistă a fost un adevărat calvar, chiar și după decăderea și declasarea sa din poziția dobândită prin efort asiduu, obligat de autoritățile vremii să redacteze zeci de memorii pentru a obține un venit minim necesar creșterii și întreținerii a doi copii minori, părăsiți de mamă la o vârstă timpurie. Cu evlavie, autorul consideră că tatăl a fost „Dumnezeul copilăriei noastre”, ocupându-se personal de educația celor două odrasle, care se întreceau în tot felul de năzbâtii și ștrengării. Este o dovadă certă că și familiile monoparentale, din care a făcut parte autorul, pot asigura

cu brio copiilor o socializare reușită, comparativ cu unele așa-zis „organizate”, însă lipsite de afectivitate și înțelegere. Datorită tatălui, acest „înger păzitor”, care reprezintă, în opinia noastră, personajul central al cărții (alături de devotata femeie și îngrijitoare venită de la țară), cei doi copii părăsiți de mamă nu au apucat pe calea pierzaniei și a devianțelor adolescente, chiar dacă uneori au „cochetat” cu ele (dovadă sunt întâmplările relatate despre furturile „nevinovate” de bunătăți de la colegi sau de acasă, fugile de la școală, înșelăciunile cu unii negustori de chilipiruri sau iubirile și atracțiile erotismului juvenil).

În același timp, tinzi să devii solidar cu suferințele și privațiunile îndurate de o familie persecutată de un regim nedrept, doar pentru simplul motiv că era de origine „nesănătoasă”, trăind din venituri aflate la limita supraviețuirii, nevoită să-și vândă bunurile din casă și să se preteze la un „subconsum” alimentară (în care dominau mâncarea de cartofi, varză, legume), foamea fiind un însoțitor permanent al vieții cotidiene, motiv pentru care apela frecvent la cantina săracilor. Și totuși, au reușit să „supraviețuiască”, iar până la decesul tatălui copiii să poată primi, dacă nu mâncare suficientă, cel puțin o hrană spirituală și o educație aleasă, în ciuda micilor „devianțe juvenile”, specifice vârstei adolescenței.

Cartea este incitantă și sub aspectul retrăirilor și reconstituirilor sociologice ale unor vremuri trecute, dar și ale unor *locuri și locații dispărute*, autorul călăuzindu-ne cu pricepere și patos personal nu numai prin cel mai frumos și mai „șic” cartier al Bucureștilor de atunci, Cotroceni, fieful protipendadei și elitei bucureștenilor, ci și în Târgul Moșilor din Obor, cartierul Uranus (demolat complet de regimul Ceaușescu), Universitatea cu cercul Kratyl, ștrandul Bragadiru și Stadionul Republicii, ele putându-se constitui într-o veritabilă „fonotecă orală” despre locuri, oameni și întâmplări ce merită a fi cunoscute peste timp.

Lecturând această carte parcă te cuprinde un sentiment straniu, de admirație, dar și de compasiune față de un „rebel fără cauză”, care, ani îndelungați, după 1989, și-a căutat cu greu dreptatea față de privațiunile și pierderile materiale suferite. Pentru autor, cel mai dezamăgitor este faptul că, astăzi, nu mai recunoaște aproape nimic din farmecul cartierului în care și-a petrecut copilăria, nu se mai identifică în niciun fel cu spiritul comunitar al Cotrocenilor, care a fost un veritabil „rai” al copilăriei sale.

Redactând aceste memorii, pline de tandrețe, dragoste și recunoștință față de înaintașii săi, dar reușind să evoce și diferite momente din viața sa, Sorin M. Rădulescu a ezitat multă vreme să le încredințeze tiparului, fiind convins că nu este un personaj suficient de cunoscut, un VIP, demn de a fi citit și luat în seamă de cititori. Chiar dacă pare că timpul și anii s-au scurs prea repede, totuși i-au rămas „amintirile”, despre care scriitorul german J.P. Richter spunea, în urmă cu aproape două secole: „Amintirile sunt singurul rai din care nu putem fi izgoniți”.

Dan Banciu

